

**Дело В.В. and F.В. срещу Германия (V.V. and F.V. v. Germany), жалби
№№ 18734/09 и 9424/11**

Решение на Пето отделение от 14 март 2013 г.

Член 8, § 1, зачитане на правото на семеен живот - нарушение

Властите имат широка свобода на преценка относно необходимостта от временно извеждане на деца от семейството им, но по-нататъшните ограничения на правата на родителите изискват и по-задълбочена проверка. Като са постановили прибързани решения за отнемане на родителските права на жалбоподателите единствено въз основа на твърденията на децата за системно физическо насилие, съдилищата са нарушили правото на семеен живот на жалбоподателите.

Фактите

Жалбоподателите са от турски произход и имат дъщеря, родена през 1996 г., и син, роден през 2000 г.

През 2008 г. директорката на училището на дъщеря им подаде сигнал, че бащата редовно нанасял побой на децата заради лоши оценки. Училището и преди било получило информация, че момичето е бито, но се реагирало веднага, защото родителите били много учтиви. Според твърденията на директорката, жалбоподателите контролирали изкъсо дъщеря си чрез мобилния ѝ телефон, не ѝ позволили да присъства на урок по биология заради предвидено сексуално образование и я спрели от екскурзия, като заявили, че е болна. Когато учителка заварил момичето да подправя оценките си, детето ѝ се доверило. То заявило, че брат му бил подложен на още по-голям натиск за добри оценки и бил подлаган на „драконовски“ наказания.

Въз основа на сигнала общинските власти внесли в съда искане за отнемане на родителските права на жалбоподателите.

На 23 май 2008 г. районният съд в Крефелд наложил като привременна мярка временно ограничаване на родителските права на жалбоподателите над двете им деца. Още на същия ден децата били изведени от семейството, без да бъде съобщено на родителите къде ще бъдат настанени. Жалбоподателите били уведомени само за причините за съдебното решение.

В основното производство по делото жалбоподателите признали, че държат на добрите оценки, но отричали да са упражнявали насилие спрямо децата и твърдели че дъщеря им е с много живо въображение, че влияе на малкия си брат и че си е измислила всичко, защото са я заварили да подправя оценките си. Било представено писмо от личната лекарка на децата, която заявявала, че децата винаги са били спокойни, усмихнати и уравновесени. В училищната документация за развитието на децата също не се установявало нищо тревожно. Съдът изслушал лично и поотделно двете деца. Момичето заявило, че баща му го биел с ръце и предмети, а предишни години – и с железни пръчки по стъпалата. Казало, че се чувства добре в дома, в който е настанено, и не желае да се връща у дома. Брат му заявил, че откакто ходи на училище, баща му го бие

редовно, ако не получи добри оценки, и че за побоя използва предмети като метална пръчка. Съобщил на съда, че не желае да се връща у дома, ако баща му продължи да е агресивен.

С решение от 4 август 2008 г. съдът лишил жалбоподателите от родителски права, като се позовал на показанията на децата. Според съда, показанията на децата били убедителни, като момчето дори се опитало да оневини родителите си. Общинските власти били взели мерки да попречат на децата да обсъждат делото преди разпита на момчето, за да се изключи всякакво влияние между двамата. Поради това, съдът решил, че не е нужно да назначава експерт, който да се произнесе по достоверността на показанията. С решение от ноември 2008 г. апелативният съд отхвърлил жалбата на жалбоподателите. Съдът отбелязал, че децата били наясно с последиците от показанията си и че ги поддържали последователно и в продължение на дълъг период.

В продължение на една година децата нямали контакти с родителите си. През юли 2009 г., по време на първата им среща, дъщерята признала, че е излъгала, а брат ѝ потвърдил думите ѝ. И двамата били изслушани от съда. През октомври 2009 г. децата били върнати в дома им, а родителските права на жалбоподателите - възстановени.

Правото

Жалбоподателите се оплакват, че лишаването им от родителски права е в нарушение на правата им по чл. 8 на зачитане на семейния им живот.

46. Оспорваните от жалбоподателите мерки са били предвидени в закона и са преследвали легитимната цел за защита на правата на двете деца. За да се установи дали те са били „необходими в едно демократично общество“, следва да се прецени дали мотивите на властите за налагане на мярката са били „относими и достатъчни“, а процесът по взимане на решение - справедлив и зачитащ правата на жалбоподателите по чл. 8.

47. Съдът напомня, че властите имат широка свобода на преценка относно необходимостта от извеждане на деца от семейството им. По-нататъшните ограничения на правата на родителите обаче изискват и по-задълбочена проверка (*Elsholz v. Germany* [GC], no. 25735/94, § 64, ECHR 2000-VIII и *A.D. and O.D. v. the United Kingdom*, no. 28680/06, § 83, 16 март 2010 г.). Погрешните решения или преценка от страна на професионалистите сами по себе си не водят до нарушение на изискванията на чл. 8. „Медицинските и социалните органи имат задължението за предпазват децата и не могат да бъдат държани отговорни всеки път, когато искрено и разумно са изразявали опасенията си за безопасността на децата *vis-à-vis* членовете на семейството им, а по-късно се докаже, че са се заблудили (*R.K. and A.K. v. the United Kingdom*, no. 38000/05, § 36, 30 септември 2008 г.; и *A.D. and O.D.*, цитирано по-горе, § 84). Следователно, решенията на националните органи могат да бъдат разглеждани само в светлината на фактите, изнесени пред властите към момента на взимането на решенията”.

49. В настоящия случай пред властите са били направени като минимум *prima facie* достоверни твърдения за тежко физическо насилие, които са представлявали достатъчно основание за налагане на привременните мерки. Следователно, заповедта за временно отнемане на родителските права на жалбоподателите не е нарушила правата им по чл. 8.

50. В основното производство обаче единствените доказателства, с които се е обосновал съдът, са били личните показания на децата. Не е имало обективни доказателства за упражнявано насилие. Следва да се отбележи също така, че макар и районният съд да е изслушал децата, апелативният е отказал да се срещне с тях и се е произнесъл единствено въз основа на събраните материали от първоинстанционния съд. Жалбоподателите от своя страна са се позовавали на показанията на личния лекар на децата, на психолога, който се е срещал със сина им неколккратно, на доказателства, че децата редовно са посещавали училище и спортни инициативи. Освен това, не се е спорело, че момичето има живо въображение. Според Съда, тези факти са могли да поставят под съмнение достоверността на твърденията на децата.

51. Не на последно място, след като децата са били настанени в безопасност в социалния дом, не се е налагало съдът вземе прибързано решение. По закон съдилищата са длъжни да извършат по своя инициатива всички действия за установяване на фактите и правителството не е изтъкнало никаква причина, поради която съдилищата са били възпрепятствани да съберат още доказателства, преди да се произнесат. При тези обстоятелства и с оглед на сериозните последици, които лишаването на жалбоподателите от родителски права е имало за цялото семейство, Съдът намира, че в основното производство съдилищата не са мотивирали достатъчно решенията си да отнемат родителските права на жалбоподателите. Следователно е имало нарушение на чл. 8 от Конвенцията.

Резюме и превод: адв. София Разбойникова